

Fremmede Universiteter.

I. Fortsatte Efterretninger om Universitetet i Kiel.

Da der siden den i Aarbogen for 1843 meddelte Beretning om dette Universitet er foregaaet en betydelig Forbedring af dets økonomiske Stilling, bør en Efterretning herom og Fortsættelse af hin Beretning ikke her savnes, saa meget mindre som ogsaa det Kjøbenhavnske Universitets Forsatning i Mellemtiden er bragt paa en ny og fastere Fod ved Normalreglementet af 1844, og en Sammenligning mellem begge Universiteter saaledes nu har en fastere Basis end dengang.

Det Kielske Universitet har nemlig nu ogsaa faaet sit Normalreglement ved kongelig Resolution af 15de Decb. 1845, hvorved tillige dets Indtægter ere forøgede med den betydelige Sum af 7200 rb. aarlig, hvormed det fra Finanserne allernaadigst bevilgede Tilskud er forhøjet, nemlig fra 65000 til 73200 rb. Ifølge Budgettet for 1846 er derhos for dette Aar tilstaaet en noget større Sum, nemlig 73800 rb.

Ifølge det ny Normalreglement har derefter Universitetet følgende Indtægter:

1. af Finanskasen: Ordinarium 67200 rb.
Extraordinarium *) 6000 —
73200 rb.

2. Den akademiske Siskus' egne Indtægter.
Disse ere de samme som i Aarb. 1843 S. 203 ere anførte under 2, 3 a. og b., 4 a., b. og c. De opgives alle med de samme Beløb som paa det anførte Sted, alene med Undtagelse af Nr. 2, Kapitalrenter, der ere flegne fra 3074 rb. 13 fl. til 3975 rb. 25 fl., idet Kapitalen, med Indbegreb af de sit. omtalte 16000 rb., og foruden 200 rb. i Nationalbankattier, nu (i 1845) udgjør 99381 rb. 32 fl. Denne raske Tilvært af Kapitalen skyldes dels Besparelser af de beregnede Udgifter (alene af Finansernes Tilskud besparedes i 1843 5365 rb. 4 fl., i 1844 4600 rb.), dels den betydelige Indtægt af Apothekerprivilegier, der udgjorde, ifødetfor de kalkulerede 800 rb., i 1843 7300 rb., i 1844 8050 rb.; herved er det bleven muligt, i forsynvante Aar at afbetale 9600 rb., som skyldtes for det naturhistoriske og anatomiske Museums Bygning, og desuagtet at forøge Kapitalen, i 1844 at gjøre frugtbringende et Beløb af 13034 rb. 64 fl. Samtlige disse Indtægter beregnes saaledes i Budgettet for 1846 til 5287 rb. 25 fl., men i Normalreglementet til. 5300 —

3. Bibliothekets og forskjellige Stiftelsers egne Indtægter.
Disse ere de samme som i Aarb. 1843 S. 204 anføres under 5 a og b, 6, 7, 8 a, b og c, 9 a, b, c og d. De ere ligeledes alle opførte med samme Beløb som der, ene med Undtagelse af Nr. 6 og 8 a, nemlig Renterne af det philologiske og det Schasfiske Stipendiums Kapitaler, der ere ubetydeligt forhøjede paa Grund af Kapitalernes Tilvært. De opføres tilfammen i Budgettet for 1846 med 5488 rb. 45 fl., men i Normalreglementet med. 5500 —
og efter det sidstnævnte er saaledes hele Universitetets Indtægt 84000 rb.
(efter Budgettet for 1846 84575 rb. 70 fl.)

*) Denne Benævnelse sees ikke nu at have videre Betydning, da der ikke længere i Anvendelsen gjøres nogen Forskiel mellem begge Summer.

Det bemærkes, at samtlige Universitetets og dermed forbundne Stiftelsers Kapitaler ved Udgangen af 1844 udgjorde

Universitetets egen	99381 rb. 32 ff.
(foruden de 200 rb. i Bankaktier).	
Bibliothekets	3520 — —
Det philologiske Stipendiums	2240 — —
— Richardisse —	3200 — —
— Schasfiske —	10400 — —
Konviktorikassens	24800 — —
	<hr/>
	143541 rb. 32 ff.

hvoraf Renten altsaa er 5741 rb. 62 $\frac{1}{2}$ ff.

Derimod skyldtes bort til samme Tid:

af Universitetet til Skolebogtrykkeriet og Boghandelen	5280 rb.
- Bibliotheket til den forrige Besfond	1000 —
	<hr/>
	6280 rb.

Udgifterne ere i Normalreglementet bestemte saaledes som følgende! Oversigt udviser, ved hvilken Sammenligning ere anførte i Parenthes de efter Budgettet for 1844 bestemte respektive Tal:

1. Gager.

a. for 34 (30) Professorer	(42120 rb. = ff.)	50000 rb.
b. — Lektorer og andre Lærere	(2924 — = -)	3084 —
c. — andre Embedsmænd og Betjente	(8307 — 19 -)	8384 —

2. Samlinger og Instituter.

a. Bibliotheket	(3230 rb. 77 ff.)	4200 rb.
b. Den botaniske		
Have	(1396 — 64 -)	1600 —
c. Det homiletiske		
Seminarium	(153 — 57 -)	200 —
d. Anatomien	(660 — = -)	1300 —
e. det naturhistoriske		
Musæum	(600 — = -)	1200 —
f. det kemiske Apparat	(600 — = -)	800 —
g. den pphyfiske Samling	(350 — = -)	800 —
h. Mynt- og Kunstsamlingen	(278 — 70 -)	300 —
tilsammen		<hr/>
	(7269 — 76 -)	10400 —

3. Understøttelser for de Studerende	(5439 — 25 -)	5462 —
4. Blandede Udgifter	(9746 — 13 -)	6670 —

deriblandt til Bygningsudgifter, Skatter, Auditoriers Opvarming og Belysning (2560 rb.) 2640 rb., til Skrifters Trykning, Højtideligheder, uforandret 400 rb., til Porto og Skrivematerialier m. m. ligeledes 180 rb., Resten til overordentlige og blandede Udgifter, navnlig den Kriminaludgifter, Rejsepenge til Professorer der indkaldes fra Ulandet, Understøttelse til Privatdocenter.

Summa Udgift (75806 rb. 37 ff.) 84000 rb.

Man ser, at det er især i Henseende til Professorernes Antal og Gagering og i Henseende til Samlinger og Instituter, at det er vundet ved den foregæede Indtægt, hvorimod de øvrige Poster ere omtrent forblevne uforandrede, den sidste endog betydeligt nedsat, rimeligvis som Følge af den bedre ordnede Fordeling.

Angaaende selve Universitetslærernes Antal og Gagering bestemmer det ny Normalreglement følgende:

Det theologiske Fakultet faaer 5 Professorer, nemlig:

1 i den systematiske, 1 i den exegetiske, 2 i den historiske, 1 i den praktiske Theologi.

Gagerne ere 1 paa 2000 rb., 2 paa 1600 rb., 1 paa 1400 rb., 1 paa 1200 rb., tilsammen 7800 rb.

Gagerne efter Budgettet for 1846 ere 6800 rb.

Det retsvidenskabelige Fakultet 6 Lærere, nemlig:

1 i tyff Privatret, med Indbegreb af den tyffe Retts- og Statshistorie, 2 i den romerske Ret.

7800 rb.

	Fra forrige Side	7800 rb.
1 i Civilproces og Bjsledning til Retspraxis, 1 i Retsphilosophi, Retsret, Kriminalret og Kriminalproces, 1 i fædrelandst Privatret og fædrelandst Retshistorie.		
Gagerne ere 1 paa 2000 rb., 2 paa 1600 rb., 1 paa 1400 rb., 1 paa 1200 rb., 1 paa 1000 rb., tilsammen		8800 —
efter Budgettet for 1846 10200 rb.		
Det lægevidenskabelige Fakultet faaer 6 Lærere, nemlig:		
1 i Encyclopædi og Lægevidenskabens Historie, de pharmaceutiske Videnskaber og Læge-Formularer, 1 i almindelig Pathologi og Therapi samt Semiotik og Diætetik, 1 i speciel Pathologi og Therapi, de medicina forensis vedkommende Videnskaber og medicinsk Klinik, 1 i kirurgiske Videnskaber og kirurgisk Klinik, 1 i anatomiske og physiologiske Videnskaber, 1 i Fødselsvidenskab og samme vedkommende Klinik.		
Gagerne ere 1 paa 1800 rb., 1 paa 1400 rb., 1 paa 1200 rb., 2 paa 1000 rb., 1 paa 800 rb., tilsammen		7200 —
efter Budgettet for 1846 7520 rb.		
Det filosofiske Fakultet faaer 17 Profesorer i 3 Afdelinger*), nemlig i den filosofisk-philologiske Afdeling følgende:		
1 i theoretisk og praktisk Philosophi, 1 i Philosophi og filosofiske Videnskaber, 1 i den klassiske Philologi med de dertil hørende Videnskaber, 1 i den klassiske Philologi med Arkæologi, 1 i den orientalske Philologi, 1 i det tyske Sprog, Oldsager og Literatur, 1 i det danske og nordiske Sprog, Oldsager og Literatur.		
Gagerne ere 1 paa 2000 rb., 2 paa 1600 rb., 1 paa 1400 rb., 2 paa 1200 rb., 1 paa 1000 rb., tilsammen		10000 —
efter Budgettet for 1846 10240 rb.		
i den historisk-statsvidenskabelige Afdeling følgende 5:		
1 i Literaturhistorie, Bogkundskab, forbundet med Bibliotekar-Embedet, 2 i Historie, 1 i almindelig og fædrelandst Statistik, samt de til Nationaløkonomien hørende Videnskaber, 1 i Statsvidenskaberne.		
Gagerne ere 1 paa 2000 rb., 1 paa 1600 rb., 1 paa 1400 rb., 1 paa 1200 rb., 1 paa 1000 rb., ialt		7200 —
efter Budgettet for 1846 7400 rb.		
		41000 rb.

*) Ligesom ved flere fremmede Universiteter, navnlig de belgiske og franske, det vi kalde det filosofiske Fakultet er opløst i to Fakulteter, faculté des lettres og faculté des sciences, saaledes sees ikke rettere, end at de ovenfor nævnte tre Afdelinger af det filosofiske Fakultet med fuld Berettigelse kunde opjøses til ligesaa mange selvstændige Fakulteter, maaske dog helst med en noget modificeret Kombination, saaledes at t. Ex. den statsvidenskabelige Afdeling gik over til det juridiske Fakultet som et rets- og statsvidenskabeligt, og det filosofiske Fakultet iøvrigt opløstes i et egentlig filosofisk eller historisk-philosophisk, et philologisk og et naturvidenskabeligt eller mathematisk-naturvidenskabeligt. Man kunde da uden Vanskelighed opstille et helt System af — saavidt Udg. kjønner — særdeles træffende og til hverandre svarende danske Benævnelser for samtlige Fakulteter, naar man nemlig oversatte „Theologi“ og „theologisk“ ved Gudsvidenskab og gudsvidenskabelig, „Philologi“ ved Sprogvidenskab og „Philosophi“ ved Grundvidenskab, et Ord der synes aldeles udtømmende og fyldestgjørende at maatte kunne udtrykke det samme som hint fremmede, hvad enten man vil betragte Philosophien som den Videnskab der søger at trænge ind til de øverste Grunde for al Viden, eller som den der er at ansee som Grundvolden for alle Videnskaber, og som henter sit Stof fra og begrunder sine Resultater paa dem alle †).

Aldeles overensstemmende med de saaledes foreslaaede danske Benævnelser, kunde man uden tvivl ligesaa træffende og i Tanken fuldkommen korrekt afløse de fremmede Ord Polyteknik og polyteknisk (eller Tyssernes Gewerbewissenschaften) ved de danske Brugsvidenskab og brugsvidenskabelig, som vilde antyde Videnskabernes Anvendelse paa de forskjellige Ræringsbrug, eller den 3de som just ligger til Grund for hine fremmede Ord.

†) Det er bekendt at den afdøde Børnemann benyttede sig af Udtrykket: Retsvidenskabens Grundlære, hvilket vel falder sammen med dens Philosophi.

	Fra forrige Side	41000 rb.
i den mathematisk-naturvidenskabelige Afdeling følgende 5:		
1 i Mathematik,		
1 i Kemi med dens Bividenskaber, samt Mineralogi, Geologi, Geognosi, fysisk Geografi,		
1 i Fysik med derhen hørende Bividenskaber,		
1 i Naturhistorie, især Zoologi,		
1 i Botanik.		
Gagerne ere 1 paa 2000 rb., 1 paa 1600 rb., 2 paa 1200 rb., 1 paa 1000 rb., ialt		7000 —
efter Budgettet for 1846 6960 rb.		
Til disse Gager kommer endnu til Gagetillæg i alle Fakulteter		2000 —
for 1846 880 rb.		
	Tilsammen	50000 rb.
i Budgettet for 1846 er ligeledes opført 50000 rb.		

Ved at sammenholde de saaledes normerede Gager med Gagerne efter det kjøbenhavnske Universitets Normalreglement (se Aarb. f. 1844), vil man finde, at Gagerne ere fordelte saaledes:

i Kiel 5 paa 2000 rb.		i Kjøbenhavn 3 paa 2000 rb., 4 paa 2200 rb., 2 paa 2100 rb., 4 paa 2600 rb., ialt 13 paa 2000 til 2600 rb.
- — 1 paa 1800 rb., 8 paa 1600 rb.	- —	5 paa 1800 rb., 4 paa 1600 rb.
- — 5 — 1400 —, 8 — 1200 —	- —	6 — 1400 —, 7 — 1200 —
- — 6 — 1000 —, 1 — 800 —	- —	2 — 1000 —, 1 — 800 —
		3 paa tilsammen 2400 rb. og 1 paa 600 rb.
- — til Gagetillæg ialt 2000 rb.	- —	til Huslejeportioner 2400 rb., til extraordinære Docenter og Gagetillæg indtil 8000 rb.

Fremdeles anvendes:

til det theologiske Fakultet i Kiel 7800 rb., i Kjøbenhavn 9200 rb.	
— — retsvidenskabel. — — 8800 — — 9200 —	
— — lægevidenskabel. — — 7200 — — 12600 —	
— — filosofiske — — 24200 — — 37000 —	

i Kiel 48000 rb., i Kbhavn. 68000 rb.

De to sidstnævnte Fakulteter have i Kiel resp. 6 og 17 Docenter, i Kjøbenhavn derimod 10 og 22, hvorimod det retsvidenskabelige har flere i Kiel, nemlig 6, medens Theologernes Antal efter begge Normalreglementer er lige.

I Henseende til de enkelte Lærefag bemærkes følgende indbyrdes Afvigelser.

I Kiel er den praktiske Theologi henlagt til en af Docenterne i Fakultetet, medens den i Kjøbenhavn er henvist til Pastoralseminariet alene, der udenfor Universitetets Fonds er normeret med 1400 rb., medens der dog i Kiel tillige er et homiletisk Seminarium, som blandt de særskilte Instituter er normeret med 200 rb.

I den romerske Ret ere i Kiel 2 Docenter, i Kjøbenhavn kun 1.

I Kiel ere ingen særegne Professorater i Astronomi eller Mineralogi, hvilket sidste Fag er henlagt dels under Kemien, dels under Naturhistorien, ligesaa lidt som i Æsthetik, og der er i Historien en Docent mindre end i Kjøbenhavn, nemlig 2 istedetfor 3. Paa den anden Side har Kiel 2 Professorater i Statistik, Nationaløkonomi og Statsvidenskaber, medens Kjøbenhavn kun har 1, og en egen Professor i Literaturhistorie m. v., hvilket Professorat tværtimod ved det Kjøbenhavnske Normalreglement her blev aflagt. Endelig maa bemærkes, at i Kiel ere normerede to selvstændige Professorater i tysk, samt i dansk og nordisk, Sprog, Literatur og Oldsager, af hvilke derimod i Kjøbenhavn det førstnævnte kun er Gjenstand for en Docentpost, det sidstnævnte alene omfatter det nordiske, ikke det danske Sprog, der saaledes her egentlig ikke doceres.

Ifølge begge Normalreglementer er Totaludgiften for Universitetet i Kiel, som oven anført, 84000 rb., for det Kjøbenhavnske 124500 rb. Men herved maa dog bemærkes, at i sidstnævnte Sum ikke er indbefattet, saaledes som i den førstnævnte, hvad der anvendes til direkte eller indirekte Understøttelser for de Studerende, hvilket i Kjøbenhavn er Gjenstand for et særskilt, nemlig Kommunitetets, Budget. Tilføjer man denne Post, som i Kommunitetets Budget for 1846 (under Nr. 1 og 7) opføres med 15364 rb. 70 sk., stiger Totalsummen i Kjøbenhavn til henimod 140000 rb. Men paa den anden Side bliver denne Forøgelse dog balanceret derved, at det Kjøbenhavnske

Normalreglement indbefatter omtrent en lignende Sum til Fordebogs- og Kontorudgifter, der ikke findes paa det Kielske, som dog igjen har en særegen Udgift af 4000 rb. til en Kurator.

Vil man iøvrigt, i Sammenligningen med det Kielske, beregne det Kjøbenhavnste Universitets Indtægter i deres Fuldstændighed, og paa den Maade det i Karbogen for 1843 S. 212 er skeet, nemlig ved tillige at optage det med Universitetet saa noje forbundne Kommunitets Indtægter, da blive disse Indtægter nu efter Normalreglementets Bestemmelser, og med lignende Klassifikation som den paa det anførte Sted brugte, at opføre saaledes ifølge Budgettet for 1846:

1. Fordebogsindtægter			
Universitetet	74636	rb. 42	fl.
Kommunitetet	58189	— 28	—
			132825 rb. 70 fl.
2. Kapitalrenter			
Universitetet	20800	rb.	
Kommunitetet	10600	—	
			31400 — —
3. Fordrydspenge	276	rb. 11	fl.
Lejeindtægter			
Universitetet	1200	—	—
Kommunitetet	70	—	—
			1516 — 11 —
4. Indtægter af Legater, m. m.			
til Professoregager og Husseje	1169	rb. 44	fl.
— de videnskabelige Samlinger			
(se Normalreglementets 4de			
Udgiftspost).	6098	—	—
— Kommunitetsbibliotheket . .	20	— 41	—
Avtartprocenten af Legaterne .	1700	—	—
			8987 — 85 —
5. Forskjellige Afgifter eller lignende Indtægter:			
a. Studiiikat og Kathedraticum	4655	rb. 81	fl.
b. Embedsavgifter	840	—	—
c. Examen- og Immatrikula-			
tions-Gebyrer	1050	—	—
d. af Almanaxprivilegiet	6500	—	—
e. — Ligbæringsprivilegiet . . .	4500	—	—
f. Postkassens Bidrag	150	—	—
g. Tilfældige Indtægter	55	—	—
			17750 — 81 —
6. Tilskud eller Godtgjørelse af Finanskaasen			
Universitetet	10382	rb. 26	fl.
Kommunitetet	433	— 32	—
			10815 — 58 —
			Summa 203326 rb. 17 fl. *)

*) Beregne paa den ovenanførte Maade og navnlig med Tilleg af de i Normalreglementets 4de Udgiftspost anførte 6098 rb. af Legatrenter og den polytekniske Lærekassens Bidrag til Laboratoriernes, have de virkelige Indtægter for begge Stiftelser ifølge Regnskaberne for de sidste 5 Aar været:

1845 ialt	201022	rb. 68	fl.
—44 —	197300	— 79	—
—43 —	193208	— 13	—
—42 —	188434	— 16	—
—41 —	164052	— 27	—

II. Data til at begrunde en Sammenligning mellem Fædrelandets og Udlandets Universiteter.

(Fortsættelse fra forr. Aarg.)

3. Oversigt over Forelæsningerne ved nogle fremmede Universiteter.

En Sammenligning i Henseende til Antallet af holdte Forelæsninger og Dvølsjer og det dertil anvendte ugentlige Timeantal blev allerede i Aarb. f. 1843 (S. 220) anstillet mellem Universiteterne i Kiel og Kjøbenhavn. Denne Sammenligning er her udvidet til et større Antal af fremmede Universiteter, nemlig 10 tyffe, det Kieler og det norske Universitet, hvilke paa nedenstaaende Tabel ere sammenstillede med Kjøbenhavn. Det samme Resultat som viste sig paa det anførte Sted bliver her i større Udstrækning bekræftet, idet man vil finde, at Kjøbenhavn, forsaavidt dets indre Virksomhed af de opstillede Tal kan bedømmes, staaer tilbage for samtlige de anførte tyffe Universiteter, de mindste ikke undtagne, medens de større af dem have udfoldet en langt større Virksomhed, navnlig to af dem, Halle og Bonn, omtrent dobbelt saa stor, to andre, Berlin og Leipzig, resp. mellem tre og fire Gange og henimod tre Gange saa stor som vort Universitet. Dette synes saa meget mere paafaldende som, efter hvad i Aarbogens forr. Aarg. blev oplyst, de pekuniære Midler som anvendes paa Universitetet i Berlin neppe ere større end i Kjøbenhavn, ialtsald ikke betydeligt, medens de her langt oversige dem der anvendes ved de fleste andre af de anførte Universiteter. At der holdes flere Forelæsninger ved de tyffe, end ved det Kjøbenhavnske Universitet, har nu vel for en Del sin Grund i den der indførte Indretning med Privatdocenter; men dette forklarer langtfra ikke Tingens tilstrækkeligt; thi naagtet hin Indretning ikke saaledes finder Sted her, er desuagtet Antallet af de Docenter i Kjøbenhavn hvis Virksomhed i det paagjældende Semester udtrykkes i Tabellen — med Indbegreb af Docenterne ved den polytekniske Lærestalt, ved Pastoralseminariet, Hospitalslægerne og en enkelt Privatdocent, hvilke alle ere regnede med, omtrent 50 — dels større end ved de fleste af de anførte fremmede Universiteter, som dog have flere Forelæsninger, dels ingenlunde i det Forhold mindre som man efter det mindre Antal af Forelæsninger skulde kunne slutte.

Derimod viser Tabellen, at det norske Universitet i den omhandlede Henseende igjen staaer langt tilbage for Kjøbenhavn, da Forelæsningernes og Timernes Antal kun er omtrent det Halve mod her, og det naagtet dog Docenterne Antal er i et større Forhold, nemlig omtrent som 30 mod 50.

Det bemærkes, at Forskellen mellem Angivelsen for Kjøbenhavn i 1843 og paa Tabellen her nedenfor ligger i at den polytekniske Lærestalt ikke dengang blev regnet med, saaledes som her er skeet (dog med Undtagelse af Tegnevelserne og Dvølsjerne i Værkstederne), idet de øvrige Forelæsninger ere fordelte mellem Mathematik, Naturvidenskaber og Brugsvidenskaber (Teknologi og Maskinlære); fradrages Anstalten, som paa Tabellen er antydet, udkommer omtrent det samme Antal som i 1843. Ligeledes er paa Tabellen antydet, at ved Universitetet Gripsholde, hvor Tallene ellers vilde være noget mindre end i Kjøbenhavn, bliver det modsatte Tilfældet naar det med samme forbundne Statshusholdnings- og Landvæsen-Akademi Eldena regnes med.

Angivelserne ere for samtlige tyffe Universiteter tagne af Hallische allg. Lit. Zeitung og gjælde for Sommersemesteret 1845; for Kristiania af norske Univ. o. Sk. Ann. 2 R. 3 B. S. 555 ff. og gjelder for første Semester af 1844, ligesom den indeholder de i dette Semester virkelig holdte, ikke, som for alle de øvrige, de anmeldte Forelæsninger og Dvølsjer, hvilke ikke i hint Skrift anføres. Klassifikationen af Videnskabsgæne er laant af den angivne Kilde.

Overfigt over Antallet af Forelæsninger og Øvelser ved Kjøbenhavns, Kiels og 11 fremmede Universiteter i Sommersemesteret 1845.

A.

Fakulteter og Videnskaber.	Berlín.		Halle.			Königsberg.			Gripsvalde.		Leipfíg.		Rostoð.	
	Forelæsninger.	ugentlige Timer.	Forelæsninger.	Forelæsninger.	ugentlige Timer.	Forelæsninger.	ugentlige Timer.	Forelæsninger.	ugentlige Timer.	Forelæsninger.	ugentlige Timer.	Forelæsninger.	ugentlige Timer.	
Gudsvidenskab	34	115	39	21	66	20	57	50	148	19	71			
Rettsvidenskab	51	170	30	20	86	15	62	50	196	16	87			
Lægevidenskab	88	297	21	21	93	22	68	66	230	28	95			
Grundvidenskab	32	100	20	5	18	12	34	13	43	10	33			
Mathematik og Astro- nomi	14	42	8	4	12	4	11	4	12	5	16			
Naturvidenskaber	40	127	30	19	62	12	32	16	94	9	32			
Stats-, Kameral- og Brugsvidenskaber	18	60	4	8	25	4	6	14	37	2	6			
Historie og Geografi	13	34	4	9	26	4	11	7	19	7	23			
Sproglige Videnskaber	52	136	32	31	70	13	29	50	114	18	54			
Kunsthære og Kunsthi- storie m. v.*)	11	30	8	9	18	„	„	5	10	„	„			
Tilsammen	356	1111	199	147	476	106	308	275	901	114	417			
Hertil ved Gripsvalde Akademiet Eldena						23	33							
						129	341							

*) Herved forstaaes kun de egentlige Forelæsninger eller mere videnskabelige Øvelser, ikke Øvelserne i Ridning, Fægten, Dands, Musik og Tegning, hvilke ikke ere optagne i Tabellen; hvorimod ved de øvrige Videnskaber under Forelæsningerne ogsaa ere indbefattede Øvelser.

B.

Fakulteter og Videnskaber.	Giesfen.		Bonn.		Dybin- gen.		Erlan- gen.		Kiel.		Kjøbenhavn.		Kristiania. 1ste Sem. 1844.	
	Forelæsninger.	ugentlige Timer.	Forelæsninger.	Forelæsninger.	Forelæsninger.	Forelæsninger.	ugentlige Timer.	Forelæsninger.	ugentlige Timer.	Forelæsninger.	ugentlige Timer.	Forelæsninger.	ugentlige Timer.	
Gudsvidenskab:														
evangelisk	16	59	19	18	„	17	52	16	48	5	18			
katholsk	19	54	18	13	14 ^{*)}	„	„	„	„	„	„			
Rettsvidenskab	17	88	36	18	20	22	88	11	30	8	26			
Lægevidenskab	43	152	43	39	35	28	89	28	69	12	37			
Grundvidenskab	14	37	12	6	11	7	21	7	18	1	6			
Mathematik og Astro- nomi	11	37	11	7	2	3	10	7	26	5	15			
Naturvidenskaber	22	140	26	6	12	17	50	21	74	9	30			
Stats-, Kameral- og Brugsvidenskaber	14	43	8	11	6	6	21	2 ^{*)}	12	„	„			
Historie og Geografi	3	9	14	6	4	9	26	5	12	2	4			
Sproglige Videnskaber	22	63	41	18	16	22	49	14	31	13	32			
Tilsammen	181	662	228	142	120	131	406	111	320	55	168			
Brudrages i Kbhvn den polytekniske Lærean- stalt								12	60					
								99	260					

*) Desuden holde, under Dyfigt og Ledelse af den kongelige Eforus, de ansatte 4 Repetenter videnskabelige Repeatinger og Konversatorier paa Latin for de theologiske Studerende i 4 aarlige Kursus (4 Jahres-Kursen); iøvrigt er Angivelsen antaget at gjælde for det katholsk-theologiske Fakultet, Høist Erlangen ogsaa har et evangelisk.

**) Da der i dette Semester netop ingen statsøkonomiske Forelæsninger holdtes, ere hertil blot regnede de to Forelæsninger ved den polytekniske Læreanstalt over Teknologi og Maskinlære.

†) En hidhørende Forelæsning i 2 Timer over Finansvidenskab er indbefattet under det rettsvidenskabelige Fakultets Forelæsninger.

I Forbindelse med foranstaaende Dverfiigt er det anseet rigtigt at meddele selve Fortegnelserne over Forelæsninger og Dvælseser ved nogle af de anførte Universiteter, saavidt Rummet tillader, hoortil ere valgte de der synes mest at maatte have Interesse, nemlig det største, Berlin, det mindste, Gripsvalde, og et af de mellemliggende, Halle. Ved Gripsvalde er medoptaget Landvæsenakademiet Eldena, hvilket for Djebliffet her turde have en særlig Interesse, med Hensyn til den meget omtalte Dp-rrettelse af et lignende Institut ved Sorø Akademi.

1. Fortegnelse over Forelæsningerne ved Frederik-Vilhelms-Universitetet i Berlin i Sommerhalvaaret 1845 (fra 7de Apr. til 15de August.)

Gudsvidenskab (Gottesgelahrtheit). Theologisk Encyclopædi og Methodologi, 2 T. off. Pr.*) Piper; Indledning til det G. T. 5 T. pr. Pr. Ublemann; Jobs Bog 5 T. pr. Pr. Hengstenberg; samme, 5 T. pr. Pr. Batke; Psalmerne, 5 T. pr. Pr. Benary; Historie af Guds Rige under det G. T. (under dem A. B.) 5 T. pr. Pr. Hengstenberg; Dvælseser i at forklare det G. T., 1 T.**) off. Pr. Benary; et Konversatorium til at forklare de messianske Bevissteder, 2 T. off. Pr. Ublemann; Indledning til det N. T., 5 T. pr. Lie. Erbkam; Markus' Evangelium under Sammenligning med Matthæus' og Lukas', 5 T. pr. Pr. Iwesten; Fortolkning af Brevet til Hebræerne og et katolsk eller nogle mindre Paulinske Breve, 6 T. pr. Pr. Neander; de mindre Paulinske Breve, 5 T. pr. Pr. Batke; Apostelen Paulus' Lære 1 T. off. Sm.; Fortolkning af syriske Kirkefribenter 2 T. off. Pr. Hengstenberg; Kirkehistoriens første Del 6 T. pr. Pr. Neander; Kirkehistoriens anden Del 5 T. pr. Pr. Piper; over Kirkehistoriens anden Del fra Gregor VII. til den nyeste Tid 5 T. pr. Lie. Jacobi; over samme, fra Gregor VII til vor Tid 5 T. pr. Lie. Neuter; det 18de og 19de Aarhundredes Kirkehistorie 2 T. u. B. Lie. Jacobi; over Kristendommens Udbredelses Historie 1 T. u. B. Lie. Erbkam; Fortsættelse af Dogmehistorien 2 T. off. Pr. Neander; Historie af den nyere Theologi 1 T. u. B. Lie. Neuter; kirke- og dogmehistoriske Repetitorier pr. Lie. Jacobi; et Repetitorium over Kirke- og Dogmehistorie i det latinske Sprog tilbyder præs. Lie. Schibus; Sm. 4 T. pr. over Europas kirkelige Statistik; Sm. 1 T. u. B. et Konversatorium over Spørgsmaale af den kirkelige Statistik; et dogmatisk-historisk Konversatorium 1 eller 2 T. Pr. Neander; kristelig Dogmatik 6 T. pr. Pr. Marheineke; Læren om Kirken 2 T. off. Pr. Iwesten; Sm. 6 T. pr. over den symbolske og polemiske Theologi; almindelig praktisk Theologi og Kateketik 4 T. pr. Pr. Strauß; Homiletik 2 T. off. Pr. Therenin; homiletiske Dvælseser om Mandagen off. Pr. Strauß; Dvælseserne i sit homiletiske Selskab vedbliver Pr. Therenin præs. og u. B. at lede.

Retsvidenskab (Rechtsgelahrtheit). Retsvidenskabens Encyclopædi og Methodologi læser Pr. Röstell 3 T., Dr. Colmann 4 T., Dr. Häberlin 2 T., Dr. Ihering 2 T.; Naturet eller Retsgrundlæren (Rechtshilosophie) 2 T. Pr. Heydemann; over Romerrettens Karakter 1 T. u. B. Dr. Ihering; Romerrettens Historie indtil Justinian Pr. Rudorff 4 T., Dr. Schmidt 4 T., Dr. Ihering 4 T.; Romerrettens Institutioner tilligemed Retsinstituternes og Retskindernes Historie 4 T. Pr. Puchta; Romerrettens Institutioner og Ddsfager 5 T. Dr. Schmidt; Vandekter og Arveret 6 T. Pr. Rudorff; Vandekter 6 T. Pr. Dirksen. Arveret Sm. 2 T., 4 T. Dr. Schmidt; Forklaring af vanskelige Steder af Vandekterne, 1 T. off. Pr. Rudorff; et Vandektrepetitorium med praktiske og eregetiske Dvælseser 4 T. Dr. Ihering; Kirkeret 4 T. Pr. Stahl; Egtekabsret 2 T. off. Sm.; over evangelisk Kirkeforfatning 1 T. off. Pr. Röstell; tyssk Rigs- og Retsabshistorie Pr. Lancizolle 5 T., Dr. Colmann 4 T., Dr. Häberlin 4 T.; over den tysske Rigsforfatning og dens sidste Skjæbner 1 T. off. Pr. Lancizolle; Sachsenspiegel forklarer Dr. Colmann 1 T. u. B.; tyssk Privatret med Lens- og Handelsret 5 T. Pr. Homeyer; Bonderet 1 T. off. Sm.; europæisk, isærdeleshed tyssk, Statsret, 5 T. Pr. Heffter; tyssk Statsret samt Privatret (Privatfürstenrecht), med Hensyn paa de andre europæiske Stater, 4 T. Pr. Röstell; tyssk Statsret og Privatret 4 Dage Pr. Richthofen, samme Dage Dr. Colmann; tyssk Statsret, med særdeles Hensyn til de nyere Forfatningsakter (Verfassungsurkunden), og Privatret 4 T. Dr. Häberlin; over de tysske Landskænder Pr. Richthofen 1 T. off.; Smholder Dvælseser og Samtaler (Besprechungen) over tyssk offentlig og Privatret, om Dnsdagen off.; det tysske Forbunds Historie og offentlige Ret, 1 T. u. B. Dr. Häberlin; Kriminalret læser Pr. Heydemann 4 T., Dr. Gneist 4 T., Dr. Berner, med Hensyn til de nyere Lovgivninger, 5 T.; Kriminalproces 2 T. Dr. Gneist; almindelig Civilproces 5 T. Pr. Heffter; preussisk Civilproces 1 T. off. Sm.; almindelig og preussisk Civilproces 4 T. Dr. Gneist; romersk Civil- og Kriminalproces 1 T. u. B. Sm.; over Rettergangens Offentlighed og Mundtlighed, Sm. 1 T. u. B.; preussisk Landret 5 T. Pr. Heydemann;

*) T. betyder ugentlige Timer, off. offentlig, Pr. Professor, pr. privat, præs. privatisme, u. B. uden Betaling (unentgeltlich); G. T. og N. T. gamle og ny Testament.

**) Her som flere Steder er ikke angivet Timeantallet men kun Dagen (Sonabendens), det er muligt, vel endog rimeligt, at det mængs 2 T., men det er i saadanne Tilfælde kun regnet for 1; i de enkelte Tilfælde hvor Timeantallet ikke er angivet, er det ovenfor i Tabellen altid antaget for 2 T.

udvalgte Afsnit (Lehren) og Stridsførgsmaale af den preussiske Ret, Sm. 1 T. off., fransk Civilret 5 T. Pr. v. Daniels; udvalgte Afsnit af den franske Retshistorie, Sm. 2 T. off.; evropæisk Folkereet, Pr. Heffer 4 T., Pr. Rößell 4 T., Dr. Colmann 4 T., Dr. Häberlin 4 T.; Repetitorier og Examinatorier tilbyde Dr. Kohnstok og Dr. Schmidt.

Lægevidenskab (Heilkunde). Lægevidenskabens Encyclopædi og Methodologi 2 T. Pr. Hecker; over medicinsk Geografi og unge Læger og Naturforskeres Rejser, 1 T. u. B. Dr. Jsensee; Lægevidenskabens nyere Historie, 4 T. pr. Pr. Hecker; den almindelige Anatomi, eller Beskrivelse af Vævene i det menneskelige Legeme, 2 T. pr. Dr. Simon; sammenlignende Anatomi 4 T. pr. Pr. Müller; Osteologi, 3 T. pr. Pr. Schlemm; Sandsforganernes Anatomi, Sm. 2 T. off.; patologisk Anatomi, 3 T. pr. Pr. Müller; patologisk-anatomiske Dvælses tilbyder Pr. Froriep prtsf.; medicinsk Naturhistorie, oplyst ved Demonstrationer, 5 T. pr. Pr. Schultz; almindelig Physiologi, 6 T. pr. Pr. Dorfel; speciel Physiologi med Experimenter paa Dyr, 5 T. pr. Pr. Müller; Menneskets Physiologi, oplyst ved Experimenter paa Dyr, 6 T. pr. Pr. Schultz; Generationens Physiologi, 1 T. off. Pr. Müller; den finere sammenlignende Physiologi af Infusoriene, Entozojerne og de vanskeligere iagttagelige Former af andre udvalgte Dyrrklasser, 1 T. off. Pr. Ehrenberg; Sm. er ikke utilbøjelig til pr. at lede Dvælses i Brugen af Mikroskopet med Hensyn til Physiologien; medicinsk Botanik og Plantefysiologi, oplyst ved mikroskopiske Iagttagelser og Demonstrationer paa levende Planter, 6 T. pr. Pr. Schultz; Sm. anstiller om Søndagen off. botaniske Erkursioner; over den organiske Naturs Filosofi, Sm. 1 T. off.; Læren om Lægemedlerne, 6 T. pr. Pr. Mitscherlich; over Vegetabilierne lægende Kræfter ialmindelighed og de vegetabile Gifter, 1 T. off. Pr. Link; over de opvækkende Lægemedler 2 T. off. Pr. Mitscherlich; over den Forandring som gjærede berusende Drikke stude naare de udsættes for en højere Varmegrad, off. Pr. Kranichfeld; de ægte Grundfætninger for den pragmatisk-lægevidenskab fremsætter og oplyser ved Samtaler 1 T. off. Pr. Reich; den almindelige og specielle Receptkunst, 2 T. pr. Pr. Casper; de til disse Forelæsninger hørende praktisk-pharmaceutiske Dvælses og Repetitioner i Materia medica og Doselære fortsættes, som sædvanligt, i særskilte Timer; Semiotik, 3 T. pr. Pr. Eck; almindelig Diætetik 3 T. off. Pr. Jdele; almindelig Pathologi 4 T. pr. Pr. Hecker; almindelig Pathologi med oplysende Demonstrationer, især mikroskopiske, 4 T. pr. Dr. Simon; speciel Pathologi, 4 T. pr. Pr. Horn; almindelig Therapi, 3 T. pr. Pr. Eck; speciel Pathologi i Forbindelse med Therapi, 6 T. pr. Pr. Reich; samme, 6 T. pr. Dr. Dann; over Homoeopathi og Allopathi, 1 T. off. Pr. Schultz; den almindelige og specielle Pathologi og Therapi af Sindsfygdommene, 2 T. off. Pr. Horn; Læren om det indre Menneskes eller Sjælens og Sindets Sygdomme, 4 T. pr. Pr. Kranichfeld; over Hoftelebsfygdommene vil Pr. Froriep tale off. om Dnsdagen og Loverdagen; over de syfilittiske og Hudfygdommenes Diagnose og Kur læser Dr. Jsensee pr. Dnsd., og oplyser samme, som hidtil om Søndagen, paa Syge i sin Klinik; over de Nyfødtes Sygdomme, Dr. Ebert 1 T. u. B.; over det kvindelige Kjøns Sygdomme med praktiske Dvælses paa Syge, Sm. 3 T. pr.; almindelig og speciel Kirurgi, 4 T. pr. Pr. Jüngken; samme, Pr. Dieffenbach 5 T. pr.; samme, Dr. Ascherfon 6 T. pr.; samme, Dr. Gräfe 4 T. pr.; Kirurgi forebrager og oplyser ved patologisk-anatomiske Demonstrationer 4 T. pr. Pr. Froriep; Kirurgi 6 T. pr. Pr. Troschel; kirurgisk Diagnostik som Gjenstand for examinerende Samtaler (Besprekungen), 2 T. u. B. Dr. Böhm; om det menneskelige Legemes Bestaaendeligheder, 2 T. off. Pr. Jüngken; Læren om Saarene, 1 T. off. Pr. Dieffenbach; Operationslære Sm. 5 T. pr.; samme, Dr. Böhm 4 T. pr.; Sm. leder Operationsdovælses paa Lig 4 T.; den kirurgiske Forbindingslære, 3 T. pr. Pr. Troschel; Tandlægevidenskab, 2 T. u. B. Dr. Gräfe; almindelig og speciel Djenlægevidenskab, 4 T. pr. Dr. Angelstein; samme 4 T. pr. Dr. Gräfe; praktiske Djenlæge-Dvælses leder fremdeles Pr. Kranichfeld i sit ophthalmiatrik-polykliniske Privatinstitut, 6 T. pr.; Læren om de vigtigste Djenoperationer og deres Efterbehandling, 1 T. u. B. Dr. Angelstein; til et praktisk Kursus i samtlige Djenoperationer tilbyder Sm. sig prtsf.; Fødselslæren som Videnskab og Kunst forebrager i 5 T. pr. Pr. Schmidt; theoretisk og praktisk Fødselsvidenskab, forbundet med et Repetitorium, pr. 4 T. Pr. Busch; Fødselshjelpens Theori og Praxis, 4 T. pr. Dr. Wilde; Fødselslæren, med Anvisning til alle Fødselshjelpens Operationer paa Fantomet og i Forbindelse med konversatorisk-repetitoriske Dvælses, Dr. Schöller pr. 5 T.; til et Kursus i Fødselshjelpens Operationer med Dvælses paa Fantomet tilbyder sig prtsf. Pr. Busch; det samme ligeledes Dr. Schöller prtsf.; Repetitorier i Fødselshjelpen, især i sammes Operationer, med Dvælses paa Fantomet, holder Dr. Wilde prtsf.; den medicinsk-kliniske Undervisning i Charité-Sygehuset meddeler Pr. Schönlein pr. daglig; de medicinsk-praktiske Dvælses i Universitetets kongl. polykliniske Institut leder pr. 5 T. Pr. Romberg; de kliniske medicinsk-kirurgiske Dvælses i det klinisk-ambulatoriske Institut i Universitetets Lokale leder Pr. Trüstedt pr. 4 T.; de medicinsk-kliniske Dvælses i Charité-Sygehuset fortsætter Pr. Wolff pr. 6 G.; medicinsk-kliniske Dvælses fortsætter Pr. Wagner daglig paa sædvanlig Maade; de kliniske Dvælses i Charité-Sygehusets Afdeling for syge Børn leder Pr. Barcz 4 G. pr.; Kliniken for Kirurgi og Djenlægevidenskab i det klinisk-kirurgiske og ophthalmiatrik-kliniske Institut i Charité-Sygehuset ligeledes Pr. Jüngken 6 G. pr.; de kirurgiske og ophthalmiatrik-kliniske Dvælses i Universitetets kongl. klinisk-kirurgiske Institut ligeledes Pr. Dieffenbach 4 G. pr.; de obstetricisk-kliniske Dvælses i den kongl. Fødselsstiftelse ved Universitetet og i den obstetriciske Polyklinik, Pr. Busch 4 G. pr.; Fødselsstiftelsen i Fødselsstiftelsen

i Charité'en leder Fr. Schmidt 3 G. pr. og desuden ved foreskabende Fødsler; Kliniken for syfilittiske Sygdomme i Charité-Sygehuset forfatter Fr. Schmidt 2 G. pr.; de kliniske Dvælses paa Sindsfyge leder Fr. Ideler pr. 2 G. ug.; Retsslægevidenskab for Læge- og Retsstuderende læser Fr. Wagner pr. 3 Timer; samme, for Jurister og Læger, og Casper 3 T. pr.; samme med praktiske Dvælses 3 T. pr. Dr. Nicolai; det medicinske Politii 1 T. off. Fr. Wagner; militær Statslægemiddellære (Staatsarzneymunde) pr. 4 T. Dr. Acherson; praktiske Dvælses i Institutet for Statslægemiddellære forfatter Fr. Wagner 2 T. pr.; praktiske retsslægevidenskabelige Dvælses, med Underfølgelser paa Levende og Døde i det hervedrørende retslige Stabs-Physikats Omraade, Fr. Casper 2 T. pr.; over Humanitetsansakter i vor Tid 1 T. off. Fr. Schmidt; theoretisk og praktisk Dyrlægevidenskab for Kameralister og Landmænd (Defonomen) 4 T. pr. Dr. Necklen; Læren om samtlige Husdyrs Sygdomme i Forbindelse med Veterinar-Politii, Sm. 3 T. pr.

Grundvidenskaber. Methoden af det akademiske Studium 1 T. off. Dr. Delferich; Logik og Grundvidenskabernes Encyclopædi 4 T. pr. Fr. Michelet; Logik og Philosophiens Encyclopædi, 4 T. pr. Fr. Bencke; Logik med Hensyn til sit Skrift „Logische Untersuchungen“ Fr. Trendelenburg 4 T. pr.; Logik og Metaphysik 5 T. pr. Fr. Gabler; Logik og Metaphysik med særdeles Hensyn til de betydeligste ældre og nyere Systemer, 4 T. pr. Fr. Werber; Logik og Metaphysik 4 T. pr. Dr. George; Metaphysik og Logik med Hensyn til de vigtigste filosofiske Systemer, 4 T. pr. Dr. Delferich; Psyfologi, 4 T. pr. Dr. George; praktisk Philosophi, d. e. Retsphilosophi og Ethik samt Politii, 5 T. pr. Fr. Gabler; Naturret eller Retsphilosophi, Fr. Henning 4 T. pr. i Forbindelse med et Konversationsorium til fri Deltagelse for Tilhørere; Naturret 4 T. pr. Dr. Kahle; Pædagogik og Didaktik, 4 T. pr. Fr. Bencke; Mythologiens Philosophi, 3 T. pr. Dr. Schelling; samme 4 T. pr. Stubr; en almindelig Indledning til Historiens Philosophi, med Hensyn paa de nyere sociale Theorier, 2 T. u. B. Dr. Althaus; Historiens Philosophi, 4 T. pr. Dr. Delferich; Philosophiens almindelige Historie, 4 T. pr. Dr. Delferich, 3 T. pr. Fr. Gruppe, 4 T. pr. Dr. George, 4 T. pr. Dr. Althaus, 5 T. pr. Dr. Glaser; Historie og Kritik af de nyeste filosofiske Systemer siden Kant, 4 T. pr. Fr. Trendelenburg; Moral-philosophiens (Ethikens og Retsphilosophiens) Historie, 4 T. pr. Dr. Glaser; over Principerne for al Viden og Videnskab, (des Wisens und der Wissenschaft) efter de Gamle, 1 T. u. B. Dr. Märker; over Principet for det Onde og den menneskelige Frihed, efter de Gamle, Sm. 2 T. pr.; en kritisk Fremstilling af det Kantiske System, 1 T. off. Fr. Bencke; Schleiermachers og Hegels filosofiske Systemer udvikler i 2 T. u. B. Dr. George; over Aristoteles' Republik 1 T. u. B. Dr. Glaser; et filosofisk Konversationsorium i Forbindelse med sine Forelæsninger over theoretisk og praktisk Philosophi holder Fr. Gabler 1 G. ug.; Ledelsen af de filosofiske Dvælses i sit Konversationsorium forfatter Sm. off. om Mandagen; i de filosofiske Dvælses leder Fr. Trendelenburg forklare Aristoteles' Kategorier, off. om Onsdagen; et filosofisk Konversationsorium og Disputatorium holder Fr. Michelet off. om Onsdagen.

Mathematisk Videnskab. Begyndelsesgrundene til den analytiske Geometri, 5 T. pr. Fr. Dirksen; analytisk Geometri med Indbegreb af Keglesnittene, 4 T. pr. Fr. Grünion; Oplysning om de nyeste Metoder af den synthetiske Geometri, tilligemed dens Anvendelse paa mængdehaand Opgaver, 2 T. pr. Fr. Steiner; geometriske Dvælses Sm. off. om Lørdagen; Theori af Tallene, 4 T. pr. Fr. Lejeune-Dirichlet; Sm. giver off. om Lørdagen nogle Anvendelser af Integralregningen paa Talttheorien; Algebra og det Endeliges Analyse, 3 T. pr. Fr. Ohm; Algebra og Indledning til det Uendeliges Analyse 3 T. pr. Dr. Jacobi; Læren om de højere Ligninger, 2 T. off. Fr. Ohm; Differens- (Differenzen-) og Differentialregning, 5 T. pr. Fr. Dirksen; over Differentialligningernes Integration, Sm. 1 T. off.; Fundamentterne af de elliptiske Funktioners Theori, 3 T. pr. Dr. Jacobi; den højere Rækkul Dr. Lubbe prtst.; Sm. tilbyder Privatissima over forskellige Grene af Mathematiken; sphaerisk Astronomi, med særdeles Hensyn paa nogle af de fortrinligste astronomiske Instrumenter, 4 T. pr. Fr. Encke.

Naturvidenskaber. Physik og Kemi oplyste ved Forsøg, som Hjælpemiddel (Anleitung) for medicinsk-kruglige Studier, 2 T. pr. Fr. Turte; Experimentalfysik, 6 T. pr. Fr. Schubarth, 4 T. pr. Fr. Dove; Lyspolarisationens Phænomener fremstiller, og deres mathematisk Forklaring foredrager, Fr. A. Erman off. om Torsdagen; Læren om Varmen, de empiriske Love for de termiske og thermoelctriske Phænomener, med Hensyn paa den Theori, at Varmen er det ene Betingende for alle Repulsioner, foredrager Fr. A. Erman 3 T. off.; over Elektricitet, Magnetisme, Electromagnetisme og Magnetoelctricitet, 4 T. pr. Fr. Dove; Galvanismens Theori forklarer Fr. Magnus off. om Torsdagen; fysikaliske Kolloidia leder Sm. prtst.; Forelæsninger og praktiske Dvælses i geografske, magnetiske og meteorologiske Stedbestemmelser, især for videnskabelige Rejsende, 3 T. pr. Fr. A. Erman; Experimentalkemi, 6 T. pr. Fr. Mitscherlich; den kvalitative Del af den analytiske Kemi, 3 T. pr. Fr. Rose; organisk Kemi, med særdeles Hensyn paa Pharmaci, Sm. pr. 6 G. ug.; Sylognosi, eller Sovedlæren af sit paa Pagetan-Dualismus grundede System af Kemi, foredrager Dr. Buttig 2 T. pr.; kemisk-analytiske Dvælses holder Dr. Hammelsberg daglig prtst. i sit Laboratorium; Sm. giver daglig prtst. i sit Laboratorium Undervisning til Udførelsen af kemiske Experimenter; et Kolloidium over enkelte Dele af den theoretiske Kemi holder Sm. 1 G. ug. u. B.; over Jordoverfladens kemiske Sammensætning og Forandring læser Fr. Mitscherlich off. om Lørdagen; fysikalisk Geografi, 2 T. off. Fr. Poggendorff; Indledning til den medicinske Klimatologi, 3 T. pr. Dr. Schultz; over Sogmligheden for Hel-

- bredden af Italiens, fornemmelig Roms og Neapels, Klima, Sm. 2 T. pr.; Naturhistorie, 5 T. pr. Pr. Link; almindelig Zoologi, hver Dag pr. Pr. Lichtenstein; Zoologi 4 T. pr. Dr. Troschel; Entomologi, 2 T. off. Pr. Klug, 1 T. off. Pr. Erichson; Molluskerne Naturhistorie, 2 T. u. B. Dr. Troschel; zoologiske Dvælsel, især i at bestemme Dyr, under Benyttelse af Literaturen, foranstalter Sm. 2 G. pr.; almindelig Anatomie eller Læren om Bevæen, 2 T. pr. Dr. Schultz; Begyndelsesgrundene af Botaniken tilligemed Forklaring af Plantefamilierne, 5 T. pr. Pr. Kunth; botaniske Demonstrationer holder Sm. Tirsdag og Fredag, pr.; botaniske Erkfursioner leder Sm. om Søndagen off.; theoretisk og praktisk Botanik med Demonstrationer, 6 T. Pr. Link; Sm. leder om Løvedagen de botaniske Erkfursioner; Mineralogi, 6 T. pr. Pr. Weiss; Examinationsdvælsel over Mineralogi anstiller Sm. pr. Onsdag og Løvedag; Forsteningelære, 3 T. pr. Dr. Beyrich; Geognosi, 4 T. pr. Pr. Rose; almindelig Geognosi, med Demonstrationer i det mineralogiske Museum, 4 T. pr. Dr. Girard; Sm. 1 G. ug. u. B. over det nordlige Tyfflands Geognosi, i Forbindelse med en Erkfursion til Harzen i Pinfteferien; over Sleffens Geognosi, 1 T. u. B. Dr. Beyrich; geognostiske og petrefaktologiske Dvælsel holder Dr. Girard pr. i 2 T.
- Stats- Kameral- og Brugsvidenskaber (Gewerbewiss.).** Statsvidenskab, eller Politik, Diplomati og Politividenskab, 4 T. pr. Pr. Riedel; Statsret og Politisk, eller historisk og statistisk Forklaring over den nærværende Forfatning og Forvaltning af Evropas vigtigste Stater, 5 T. pr. Pr. Dønniges; en Oversigt over Oldtidens og Middelalderens Statsret og Politisk, 2 T. off. Pr. Dirsch; Politividenskab, 4 T. pr. Pr. Dieterici; Satsusholdning (Staatswirthschaft) eller Nationaløkonomi, Sm. pr. 4 T.; Nationaløkonomi eller almindelig Statshusholdningelære, tilligemed en Historie af Videnskabten, Pr. Helwing 4 T. pr.; Nationaløkonomi og Ræringsvejenes Politik (Wirthschaftspolitik) 5 T. pr. Pr. Dønniges; Historie og Kritik af de nationaløkonomiske Systemer, tilligemed Drosfælse af nationaløkonomiske Spørgsmaale, Sm. 1 T. off.; Finansvidenskab, Pr. Denning 4 T. pr. i Forbindelse med et Konverfatorium til fri Deltagelse for Tilhørere; Finansvidenskab eller anvendt Statshusholdningelære med forudstiftet historisk Indledning, 4 T. pr. Pr. Helwing; Finansvidenskab med Sammenligning af de vigtigste evropæiske Staters finansielle Tilffande, 5 T. pr. Pr. Dønniges; Privatistima over samtlige Stats- og Kameralvidenskaber tilbyder Pr. Helwing; kameralistiske Dvælsel og Foredrag holder Pr. Dieterici off. om Mand.; Landhusholdningelære for Kameralister og Landmand 3 T. pr. Pr. Størig; Havedyrkning, Sm. 2 T. off.; Teknologisk oplyst ved Forsøg og Erkfursioner i de herværende Fabrikker, Pr. Magnus 5 T. pr.; kemisk Fabrikelære 4 T. pr. Dr. Wuttig; Statisk, Mechanik og Maskinelære, med særdeles Hensyn paa Konstruktionen og Sammensætningen af Maskindelene, oplyst ved Modeller, 2 T. pr. Dr. Küst.
- Historie og Geografi.** Over Afiens Ethnografi og Historie, 2 T. off. Pr. Müller; de gamle Grækeres Historie, 4 T. pr. Dr. B. A. Schmidt; nyere Historie, fra det 16de Aarhundrede af, Pr. Naumer 4 T. pr.; det 18de Aarhundredes Historie, 2 T. pr. Dr. Mr. Schmidt; vor Tids Historie fra Aaret 1815 af, 4 T. pr. Pr. Ranke; den preussiske Stats Historie under den store Kurffyrste, 1 T. off. Pr. Helwing; over den preussiske Stats verdenshistoriske Betydning, 1 T. off. Pr. Stubr; Englands nyere Historie, 3 T. pr. Pr. Gelzer; historiske Dvælsel anstiller Pr. Ranke off.; Hinduernes Tidsregning, 3 T. off. Pr. Zeller; Heraldikken og dens Vigtighed for Historien, 2 T. u. B. Dr. Kohne; numismatistiske og heraldiske Dvælsel, Sm. u. B.; Afiens Geografi, 4 T. pr. Pr. Müller.
- Kunsthæle og Kunsthistorie.** Uffteit pr. 4 T. Pr. Hotho; Kunstens Arkæologi, pr. 4 T. Pr. Panofka; de tegnende Kunstners Arkæologi, pr. 4 T. Pr. Zoelfen; græsk Kunsthistorie, 4 T. pr. Pr. Gerhard; i encyclopædisff Form vil Pr. Waagen foredrage Bygningekunstens, Billedbuggeriets og Maleriets Historie, fra Begyndelsen af disse Kunster indtil det 18de Aarhundrede, med Fremlæggelse af Uffildninger og Omkringsføren i de forskjellige offentlige og private Samlinger, 3 T. pr.; udvalgte græske Kunst-Mindesmærker forklarer Pr. Panofka 1 T. off.; over Bafebilleder i det kongl. Museum, 1 T. off. Pr. Gerhard; over Italien med Hensyn paa Mindesmærkerne af de bildende Kunster, fornemmelig fra Middelalderen, med Indbegreb af Arkitekturen, 1 T. off. Pr. Waagen; det Dret Kunstus af den musikalske Komposition (Formelære, Sangkomposition, Figural- og Fugesats) foredrager Pr. Marx efter 2den Del af sin Lærebog 4 T. pr.; Sm. leder 2 G. ug. det akademiske Kors Dvælsel i Sang; Rhetorik Dr. Märker efter sin Bog: „die Willensfreyheit im Staatsverband“ tilligemed praktiske Dvælsel, 2 T. u. B.
- Sproglige Videnskaber og Sribenters Forflaring.** Begyndelsesgrundene til det kinesiske Sprog, 3 T. pr. Pr. Schott; Sm. Grammatiken af Kinas nuværende Beherskeres fra Lunguffen stammende Sprog, 3 T. pr.; over Central Afiens Beboeres Literaturer, som bos os indbefattes under Navnet „Tartarer“ læser Sm. off. 1 T.; Sanskrit-Grammatik, Pr. Bopp 3 T. pr.; Sm. forklarer Kalidafas Nalodaya, 2 T. off.; Sanskrit og Prækrit lærer Dr. A. Benary prtsf.; hebraisk Grammatik, Pr. J. Benary 4 T. pr.; Begyndelsesgrundene til de kaldæiske, syriske og samaritaniske Sprog, Pr. Petermann 4 T. pr.; den syriske Literatures Historie, Sm. pr. 3 T.; koptisk Grammatik, pr. 4 T. Pr. Schwartz; over de ægyptiske og koptiske Sprogs Slægtskab med de semitiske, Sm. 1 T. off.; de koptiske memphitiske Psalmer vil Sm. forklare og paa Forlangende lade forklare, 4 T. pr.; Forflaring af Kofegartens arabiske Krefomathi, 1 T. off. Pr. Petermann; den klassiske Ptilologi's Encyclopædi og Methodologi, 4 T. pr. Pr. Voelf; græsk Mythologi, 4 T. pr. Pr. Gerbard; Grækeres og Romernes Metrik, pr. 4 T. Dr. Geppert; over Grækeres og

andre Oldtidens Folks Palaografi, om Løverd. u. B. Dr. Röhne; Homers Iliade forklarer Pr. Franz 4 T. pr.; Pindars olympiske og pythiske Sejerssange, Pr. Bock 4 T. pr.; Platons Kratylus forklarer Pr. Seyse og uddriller tillige de gamle Grundforskeres (Philosofers) Ansuelser om Sprogets Væsen, 2 T. off.; Ughines's Tale mod Atesiphon forklarer Pr. Bekker 2 T. off.; romerske Udsager med Hensyn paa Historien oplyser Dr. Röhne ved Hjælp af Mynterne og andre til deres Forklaring vigtige Kunstmindesmærker, pr. 4 T.; romersk Literaturhistorie foredrager Pr. Zumpt 4 T. med et Disputatorium over samme Gjenstand, om Mandagen præs. og u. B.; Plautus' Kurfulio forklarer Dr. Geppert 2 T. u. B.; Horatius' Satirer, Pr. Zumpt pr. 4 T.; Horatius' ars poetica, Pr. Zoelfen off. Onsdag; Propertius' Elegier Pr. Lachmann pr. 3 T.; Tacitus' Historiebøger, efter forudskiftet Indledning over Tacitus' Liv, Aand og Kunst, Dr. A. Benary pr.; de philologiske Disputerøvelser fortsætter Pr. Franz off. om Løverdagen; Samme lærer det nygræske Sprog præs.; Begyndelsesgrundene til den tydske Grammatik foredrager Pr. Lachmann 5 T. pr.; tydske Grammatik, Dr. F. Grimm 3 T. pr.; historisk (geschichtliche) og sammenlignende tydske Sproglære tilligemed Forklaring af Nofters gammeltydske Oversættelse af Boethius, Pr. v. d. Hagen 2 T. off.; Middelalderens Udsager, især Tyfkerens, Sm. 3 T. pr.; den nyere tydske Literaturs Historie, off. 2 T. Pr. Gelzer; Historien af det gammeltydske Epos foredrager Dr. B. Grimm og forklarer tillige Digtet om Gudrun, 3 T. pr.; Niebelunger-Sangen forklarer Pr. v. d. Hagen 3 T. pr.; et Kursus i det italienske Sprog foranstalter Lektor Zabrucci pr. 2 G. ug.; over Dantes Levnet, Tid og Værker læser Pr. Huber 2 T. off.; i at forklare Tassos befriede Jerusalem vedbliver Lektor Zabrucci, off. 3 T.; et eller to Stuespil af Calderon forklarer Lektor Franceson 2 T. off.; et Kursus i det engelske Sprog, efter Lloyds engelske Grammatik, foranstalter Lektor Solly 2 T. pr.; Shakespeares Hamlet forklarer Pr. Huber pr. 2 T.; ligeledes Lektor Solly om Løverdagen off. paa Engelsk; Privatissima i Frankr., Italiensk og Spansk tilbyder Lektor Franceson; Privatissima i Italiensk og Frankr. tilbyder Lektor Zabrucci; ligeledes i Engelsk Lektor Solly; slaviske sammenlignende Grammatik lærer Dr. Eysulski 3 T. pr.; over de ældste slaviske Sprogindsmærker, Sm. u. B. 2 G. ug.

Legemsøvelser. Undervisning i Fægten, Voltigieren, ligeledes i de almindelige Legemsøvelser, saavel for mere Dvebe som for Begyndere i særegne Afdelinger giver Universitetets Fægtelærer Eiselen; Danseundervisning, Univ. Dandselærer Hagemeister; i Ridning, Univ. Staldmester Fürstenberg, som desuden om Løverdagen holder Foredrag over Hestens Exterior.

Offentlige lærde Anstalter. Det kongl. Bibliothek samt Univers. Bibliotheket ere hver Dag aabne til de Studerendes Brug. — Observatoriet, den botaniske Have, det anatomiske, zootomiske og zoologiske Museum, Mineraliekabinetet, Samlingen af kirurgiske Instrumenter og Vandager, den pharmatologiske Samling, Kunstmuseet, Samlingen af Gipsafstøbninger osv. blive benyttede ved Forelæsningerne og kunne besøges af de Studerende, der melde sig paa det behøriges Sted. — De eregetiske Dvælsere i det theologiske Seminarium ledes med Hensyn paa det N. T. Pr. Iwesten, m. H. p. det G. T. Pr. Hengstenberg, de kirke- og dogmehistoriske Pr. Reander. — For Studiet af Medicin og Kirurgi bestaae begge de medicinske-kirurgiske polykliniske Anstalter, den ene i Universitetsbygningen, den anden i Universitetsklinikumets Lokale, Klinikken for Kirurgi og Djenlægevidenskab i Hofnævnte Lokale, Universitetets obstetriciske Klinikum med den dermed forbundne Fødselsbhjælps Polyklinik, og de til Universitetet hørende kliniske Anstalter i Charité-Sygehuset, nemlig den medicinske Klinik til praktisk Studium for promoverende Læger, den medicinske Klinik til praktisk Studium for ikkepromoverende Læger og Saarlæger, den kirurgiske og operative Klinik, Klinikken for Djenlægevidenskab og Uddannelse af Djenlæger, Klinikken for Behandling af syfilittiske Syge, Klinikken for Fødselsbhjælps og Behandling af Barfæloner og nyfødte Børn, og Klinikken for Behandling af syge Børn; endelig Institute for de praktiske Dvælsere i Retslægevidenskab i Charité-Sygehuset, om hvilke alles Benyttelse og Ledelse det fornødne er bemærket ved Anmeldelsen af Forelæsningerne. — I det philologiske Seminarium vil Pr. Bock lade Medlemmerne forklare Euripides' Iphigenia i Aulis, og som sædvanligt lede de øvrige Dvælsere 2 G. ug.; Pr. Lachmann vil 2 G. ug. lade Medlemmerne forklare Horatius' Dvælsere.

2. Fortegnelse over Forelæsninger og Dvælsere ved det Kongl. forenede Frederiks-Universitet Halle-Dittenberg i Sommerhalvaaret 1845, og de derværende offentlige akademiske Anstalter.

Almindelig Indledning. Over det akademiske Studium, Pr. Erdmann.
Theologi. Theologisk Encyklopædi og Methodologi Pr. Tholud. Indledning til det G. T.'s Skrifter, Pr. Guericke; bibelsk Arkæologi eller Udsager og Religionsstikke hos Hebræerne og de øvrige i den hellige Skrift omtalte Folk; bibelsk Geografi med en udførlig Beskrivelse af Jerusalem, Pr. Rödiger. Indledning til det N. T.'s kanoniske og apokryfiske Skrifter, Pr. Niemeier. Det N. T.'s Hermenevtik, Pr. Fritzsche. Eregetiske Forelæsninger over det G. T.'s Skrifter: Genesis, Dr. Arnold; Job, Pr. Hupfeld; Jesaias, Pr. Rödiger; Psalmerne, Dr. Haarbrücker. Det hebraiske Sprogs Bygning og kaldæisk Grammatik, Pr. Hupfeld. Historisk-philosophisk Uddrilling af den messianske Ide hos Hebræerne, Dr. Haarbrücker. Eregetiske Forelæsninger over det N. T.: de synoptiske Evangelier og Berg-

prækenen, Pr. Tholud; Brevene til Romerne og Hebræerne, ligesledes Petri og Judæ Breve, Pr. Wegscheider; Brevet til Romerne paa Latin, tilligemed Repetitorium over de vigtigere og vanskeligere Steder, Pr. Dähne; Pauli og Jacobi Karebegreber i Forbindelse med Forklaring over Jacobi Brev, Pr. Tholud; Dvælses i det N. T.'s Fortolkning, Pr. Fritzsche. Kirkehistorie indtil Gregor VII, Pr. Dähne; kristelig Arkæologi, Pr. Guericke; Dogmehistorie, Pr. Müller; symbolisk Theologi, Pr. Thilo og Lic. Schwartz; over de symboliske Bøgers Anseelse og Brug, Pr. Thilo; over Theologiens nuværende Tilstand, Lic. Schwartz; Examinatorium over Kirkehistorie, Pr. Dähne. Dogmatik, Pr. Fritzsche; kristelig Ethik Pr. Wegscheider; Examinatorium over Dogmatik, Pr. Fritzsche. Den anden Del af den praktiske Theologi og den kirkelige Betsalenheds Historie, Pr. Müller; Homiletik og dens Historie, saavel som Kirkesangens Theori og Historie, Pr. Marks; Kateketik, Pr. Franke. Det homiletiske Selskabs Dvælses, Pr. Müller; kateketiske Dvælses, Pr. Franke. I det kongl. theologiske Seminarium Dvælses i den gammeltestamentlige Klasse, Pr. Puppels; i den nytestamentlige Pr. Wegscheider; i den historiske, Pr. Thilo; i den dogmatiske, Pr. Tholud; i den homiletiske, Pr. Marks; i den kateketiske, Pr. Fritzsche.

Retsvidenskab. Encyklopædi og Methodologi af den hele Retsvidenskab, Pr. Henke. Institutioner og Romerrettens Historie, Pr. Witte; samme to Forelæsninger, men særskilte, Dr. Pfotenbauer. Pandekt-Ret; Pandekt-Arveret; eregetiske Dvælses, Pr. Keller; et Civilpraktikum, Pr. Witte. Over Staternes Oprindelse og Grund (Ursprung u. Grund d. Staaten); europæisk Folkeret; tysk Statsret, Pr. Wippermann. Tysk Stats- og Retshistorie, Pr. Goshen. Tysk Privatret; Handelsret, Pr. Dieck. Preussisk Privatret; preussisk Arveret, Pr. Witte; Lensret, Pr. Dieck. Fortolkning af Sachsenspiegel; Kirkeret, Pr. Goshen. Almindelig og preussisk Kriminalret, Pr. Henke. Almindelig Civilproces, Dr. Eckenberg og Müller. Romersk Civilproces Pr. Witte. Kriminalproces Pr. Henke. Uvalgte Afsnit (Lehren) af den almindelige og preussiske Kriminalret med Hensyn til interessante Kriminaltilfælde, Dr. Müller. Romersk Civilproces Dr. Pfotenbauer. Retslægevidenskab Dr. Krabmer. Examinatorier tilbyde Pr. Dieck, Henke, Dr. Eckenberg og Müller.

Lægevidenskab. Lægevidenskabens Encyklopædi og Methodologi, Pr. Friedländer. Læren om Knokler og Bånd (Bänderlehre) Pr. d'Alton. Anthropologi, Dr. Krabmer. Physiologi gennem Demonstrationer og Forsøg Pr. d'Alton. Generationens Physiologi; Physiologiens Fremstridt i de sidste 20 Aar, Pr. Volkman. Examinatorium og Repetitorium over den hele Anatomi; mikroskopiske Dvælses og Demonstrationer, Pr. d'Alton. Læren om Lægemidlerne, Dr. Krabmer. Recepterkunst; Kollokvier over Lægemiddellæren og Dvælses i Forekrivning af Lægemidler, Pr. Friedländer. Almindelig Pathologi, Pr. Volkman. Examinatorium over Gjenstande henhørende til Sygdommens Historie og Pathologi og Terapi, Pr. Krukenberg. Akurgi; over enkelte Drensygdomme, samt Drenoperationer i Forbindelse med Dvælses paa Drenage, Pr. Blasius. Fødselshjælps Theori; Examinatorium over Fødselshjælps Operationer, med Dvælses paa Fantomet; over Efterbyrdens og Navlestrengens Sygdomme, Pr. Hohl. Retslægevidenskab, Dr. Krabmer. Klinisk Undervisning; medicinsk Klinik, Pr. Krukenberg; kirurgisk og ophthlalmatrisk Klinik, Pr. Blasius; Klinik over Fødselshjælp, Pr. Hohl.

Grundvidenskaber. Indledning til Philosophien, Dr. Weissenborn. Encyklopædi og Methodologi, Pr. Gerlach. Filosofiens almindelige Historie, Pr. Schaller; den nyere Philosophis Historie, Pr. Ulrici; Filosofiens Historie indtil Kant; de nyere filosofiske Systemers Historie fra Kant af, Dr. Kühn. Logik; Metaphysik, Pr. Gerlach; Logik og Metaphysik, Pr. Schaller og Dr. Weissenborn, den sidste giver som Anhang et encyklopædisk Overblik af Filosofiens Historie. Psykologi, Pr. Erdmann. Prolegomena til Ethiken, Pr. Schaller; Religionsphilosophi og komparativ Religionslære, Pr. Erdmann. En Indledning til Politikkens og Historiens Philosophi; Natur- og Folkeret, Pr. Hinrichs; Retsphilosophi, Dr. Eisenhart. Æsthetik, Pr. Gruber og Hinrichs. Et Disputatorium over den Kantiske Kritik af den rene Fornuft, Pr. Kühn. Dvælses for Medlemmerne af det kongl. pædagogiske Seminarium, Pr. Niemeyer.

Mathematisk og Astronomi. Fortsatte Foredrag over Matematikens Historie; analytisk Geometri, Pr. Gartz. Indledning til Analysis og analytisk Mechanik, Pr. Sohnde. Over de krumme Overflader af anden Grad; Statik og Mechanik, eller Differentialregning; Sphærisk og theoretisk Astronomi, Pr. Rosenberger. Mathematisk Dvælses for Medlemmerne af Seminariet for Mathematisk og samtlige Naturvidenskaber, af Proff. Rosenberger og Sohnde.

Naturvidenskaber og Teknologi. Experimental-Physik, Pr. Schweigger; organisk Kemi, Pr. Steinberg; den organiske Kemis almindelige Del; Experimental-Kemi med Teknologiens kemiske Del, Pr. Marchand; almindelig Experimental-Kemi, Pr. Steinberg. Elementerne af den physiologiske Kemi, Pr. Marchand. Pharmaci, Pr. Steinberg. Kemiske Dvælses i det kemiske Laboratorium, Pr. Marchand; praktiske Dvælses for de Studerende i sit Laboratorium; Repetitorier og Examinatorier over kemiske Gjenstande, Pr. Steinberg; De physikalske Dvælses for Medlemmerne af Seminariet for Mathematisk og samtlige Naturvidenskaber leder Pr. Schweigger, de kemiske Proff. Marchand og Steinberg; Dvælseserne i det physikalske Selskab, Dr. Santel. Mineralogi; Forskningslære; Demonstrationer fra hele Mineralogiens Gebet for Medlemmerne af det mathematisk-naturvidenskabelige Seminarium, Pr. Germar. Botanik, i Forbindelse med Demonstrationer og Ekursioner; over Græsfernes Familie, Pr. Schlechtendal; over de officielle Planter; botaniske Ekursioner

og Demonstrationer, Dr. Sprengel; de botaniske Vælfeser i Seminariet for samtlige Naturvidenskaber leder Pr. Schlechtendal. Almindelig Zoologi Pr. Burmeister og Dr. Buhle; Husdyrenes Naturhistorie Dr. Buhle; over Menneskets Naturhistorie Pr. Burmeister; Sm. leder de zoologiske Vælfeser i Seminariet for Mathematik og samtlige Naturvidenskaber. Teknologi med Erturfioner Dr. Buhle; Teknologi, især dens mekaniske Del, Dr. Pankel. Repetitorier over samtlige Naturhistoriens Dele holder Dr. Sprengel.

Stats- og Kameralvidenskaber. De politiske Videnskabers Encyclopædi; Finansvidenskab, Pr. Eiselen; en historisk Indledning til den preussiske Stats- og Forvaltningsret Dr. Eiselen. Økonomiens Encyclopædi Dr. Buhle.

Historiske Videnskaber. Den gamle Historie Pr. Dunder; Historie af det tyske Folk og Rige Pr. Leo; over Reformations-Ætidsalderens Historie Pr. Dunder. Den preussiske Stats Statistik Pr. Eiselen.

Sprogvidenskab. Latinisk Grammatik Pr. Pott; romersk Litteraturhistorie Pr. Bernhardt; Historie af Betsalenheden hos Grækerne og Romerne Pr. Raabe; Historie af Gymnasien og Agonistikken Dr. Krause. Af de græske Skribenter fortolker Prof. Meier Aristophanes' „Froer“ og oplyser derved de sceniske Oldsager og Historien af den komiske Poesi hos Grækerne; Pr. Bernhardt leder i det philologiske Seminarium forklare Sophocles' „Trachinierinderne“. Af latinske Skribenter forklarer Pr. Raabe Horats' Digtekunst og Sekularsang, Pr. Bernhardt Tacitus' Annaler, og Pr. Meier leder i det philologiske Seminarium forklare Varro's Bøger de lingua latina. Over de samothraciske Mytisker i Forholdet til den græske og romerske Litteratur læser Dr. Schweigger. Et latinisk Disputatorium i konversatorisk Form holder Dr. Krause. I det kongl. philologiske Seminarium øves Almunnerne i at interpretere, disputere, tale og skrive Latin af Pr. Meier og Bernhardt; den første leder (som oven anført) forklare Varro's Bgg. de l. lat., den sidste Sophocles' Trachinierinder. Pr. Kofs vil med allerhøjeste Tilladelse fortsætte sine videnskabelige Rejser. Angaaende de Forelæsninger som gaae ud paa Fortolkning af gammeltestamentlige Skrifter, bibelsk Geografi og Arkæologi, se oven under Theologi. — Arabisk Grammatik, Dr. Arnold; Pr. Rödiger leder i sit orientalske Selskab de arabiske Vælfeser og underviser i det æthiopiske Sprog; Mohammeds Levnet fortæller Dr. Haarbruder. Det indiske Digt Ralas forklarer Pr. Pott. Det angelsaksiske Sprogs Grammatik foredrager Pr. Leo og leder sine Tilhørere fortolke Stykker af sin angelsaksiske Læsebog. Den tyske Litteraturs Historie foredrager Dr. Sommer og forbinder dermed Fortolkning af Prover af ældre Poesi; Faust-Sagaens Historie, med særdeles Hensyn til den Gotthefts Faust, fortæller Sm.; ligeledes leder han Vælfeser i sit tyske Selskab. En Sammenligning af de romanske Sprog giver Pr. Pott; Elementerne af den italienske Grammatik Pr. Blanc; nogle Stykker af Moliere forklarer Sm.; i Portugisisk, Spansk og Engelsk underviser Lektor Hofr. Hollmann; Sm. holder Vælfeser i at tale Latin og Italiensk, og er derhos villig til et Privatissimum over Begyndelsesgrundene af Hebraisk. Privatissima over det franske og engelske Sprog holder Dr. Stæger.

Skjønne Kunster. Arkæologi eller Historie af de bildende Kunster og gamle Mindesmærker, fornemmelig hos Grækerne og Romerne, Dr. Krause; over Historien af den kirkelig-kristelige Kunst siden det 16de Aarhundrede holder Pr. Urici en offentlig Forelæsning; Theori og Historie af Malerkunsten Pr. Weise; Sm. foranstalter praktiske Vælfeser i Perspektivet. Kirkemusikens Historie oplyser Musikdirektor Dr. Raue; Sm. underviser i Kirkesang; Generalbas foredrager Sm. og tilbyder desuden Privatundervisning i Musik. Theoretisk og praktisk Undervisning i Tegning og Maling giver den afad. Tegnelærer Herschel.

Gymnastiske Kunster. Rideskunst, Staldmester André; Jægtekunst, Jægtmester Lobeling; Dands, Dandsmester Wehrhahn.

Offentlige akademiske Anstalter. 1. Seminarier. a. Det theologiske under Overoplyst af det theologiske Fakultet; de eregetiske Vælfeser i det G. T. leder Pr. Hupfeld, i det N. T. Pr. Wegscheider, de kirke- og dogmehistoriske Pr. Thilo, de dogmatiske og etiske Pr. Tholuck, de praktiske Pr. Maris og Fritzsche; b. det pædagogiske under Pr. Niemeyers Styrelse; c. det philologiske under Styrelse af Pr. Meier og Bernhardt; d. for Mathematik og samtlige Naturvidenskaber under Ledelse af Pr. Schweigger, Germar, Rosenberger, v. Schlechtendal, Sohnde, Burmeister, Marchand og Steinberg. 2. Det historiske Selskab under Ledelse af Pr. Dunder. 3. Det pharmaceutiske Institut, hvis Direktion for Tiden er ledig. 4. Kliniske Anstalter: a. medicinsk Klinik under Pr. Krusenbergs Direktion; b. kirurgisk-ophthalmiatrisk Klinik under Pr. Blasius' Styrelse; c. Fødselsstiftelsen under Pr. Pohls Ledelse. 5. Universitetsbibliotheket er under Opfygt af Bibliothekariatet aabent 2 Dage, Onsdag og Lørdag, fra 1—3, de øvrige Dage fra 10—12; det Ungarske Nationalbibliothek under Opfygt af Dhr. Ruster Onsdag og Lørdag Kl. 1—2. 6. Den akademiske Kobberstiftsamling, under Opfygt af Pr. Weise, er aaben Onsdag og Lørdag Kl. 2—3. 7. Den Thyng-saksiske Forenings arkæologiske Samling foreviser Underbibliothekaren Pr. Förstemann paa Forlangende. 8. Anatomisk Theater og anatomisk-zootomisk Museum under Direktion af Pr. d'Alton. 9. Det fysikalske Museum under Pr. Schweiggers, det kemiske Laboratorium under Pr. Marchands Direktion. 10. Det astronomiske Observatorium under Opfygt af Pr. Rosenberger. 11. Det mineralogiske Museum er under Pr. Germars Opfygt aabent om Tirsdagen Kl. 2—4. 12. Botanisk Have og Herbarium under Pr. v. Schlechtendals Direktion. 13. Det zoologiske Museum er under Pr. Burmeisters og Inspektør Dr. Buhles Opfygt aabent om Onsdagen fra 1—3.

3. Fortegnelse over Forelæsninger ved det Kongl. Universitet i Gripsvalde og det dermed forbundne Akademi Eldena i Sommeren 1845.

A. Universitetet.

- Gudsvidenskab.** Gudsvidenskabens Encyclopædi Pr. Baier 4 T. pr.; historisk-kritisk Indledning til det G. T. Pr. Kofegarten 4 T. off.; Fortolkning af Jesaias Kap. 1—39, Sm. 4 T. pr.; udvalgte Psalmer Pr. Bindemann 2 T. off.; Fortolkning af Johannes' Evangelium, Sm. 4 T. pr.; Fortolkning af Brevene til Korinthierne Pr. Schirmer 5 T. off.; Fortolkning af nogle katolske Breve Pr. Vogt 4 G. ug. off.; første Del af Kirkehistorien, Pr. Bindemann 4 T. pr.; den kristelige Kirkes Historie siden Reformationen og i Tiden før Reformationen, Pr. Semisch 6 T. pr.; kirkelig Hymnologi, Sm. 2 T. off.; den kristelige Kirkes Symbolik, Pr. Vogt 4 T. pr.; Religionsphilosophi, Pr. Baier 4 T. pr.; System af den kristelige Dogmatik, Pr. Schirmer 5 T. pr.; Homiletik eller Liturgik, Pr. Finelius 2 T. off.; Pastoraltologi, Sm. 2 T. pr. I det theologiske Seminarium holdes Dvøvelserne i Fortolkning af det G. T. af Pr. Kofegarten om Lørdagen, i Fortolkning af det N. T. af Pr. Vogt om Tirsdagen, i Kirkehistorien af Pr. Semisch om Mandagen og i Dogmatiken af Pr. Baier om Onsdagen. De homiletiske Dvøvelser i det theologiske praktiske Institut vil under Pr. Finelius' Ledelse finde Sted om Onsdagen.
- Rettsvidenskab.** Romerrettens Institutioner, 6 T. pr. Pr. Niemeyer; et Examinatorium over Institutionerne, Sm. 2 T. off.; Vandakter, 6 T. pr. Pr. Barkow; et Examinatorium over Vandakterne, Sm. 2 G. ug. off.; over det romerske Rettsvæsen (Gerichtswesen), Pr. v. Zigerström 2 T. off.; eller Romerrettens indre Historie, Sm. off.; romersk Arveret, Sm. 5 T. off.; Kirkeretshistorie, Pr. Pütter 2 T. off.; Kirkeret, Sm. 6 T. pr.; Civilprocessens Theori i Forbindelse med Grundsætningerne for den preussiske Rettergang, Pr. Zigerström pr. 6 T.; et Repetitorium over Processretten, Sm. 1 G. ug. off.; preussisk Civilret, 6 T. pr. Pr. Niemeyer; tysk Stats- og Retshistorie, Pr. Beseler 6 T. pr.; tysk Forbunds- og Statsret, Sm. 4 T. pr. Det germanistiske Selskab vil Sm. lede i 2 ug. T. pris, men uden Betaling; Folketret, Pr. Pütter 6 T. pr.
- Lægevidenskab.** Almindelig og sammenlignende Anatomi med Demonstrationer i det offentlige og i sit eget Museum, Pr. Schultze 4 T. pr.; Osteologi og Syndesmologi, Sm. om Onsdagen off.; Angiologi, Pr. Laurer 2 T. off.; Splantnologi, Sm. 2 T. pr.; Menneskets Physiologi, Pr. Schultze 4 T. pr.; patologisk Anatomi med Demonstrationer af Præparaterne i det offentlige og hans eget Museum, Sm. 2 T. pr.; almindelig Pathologi og Therapi, Pr. Litzmann pr. 4 T.; nogle andre Forelæsninger vil Sm. senere ved Opslag bekendtgjøre; special Pathologi og Therapi, Pr. Berndt hver Dag pr.; Brystorganernes Sygdomme med Dvøvelser i Auskultation og Perkussion, Dr. Berndt jun. 3 T. pr.; Formularer eller Recepterkunst, Pr. Seifert 3 T. pr.; kirurgisk Forbindingslære, Sm. 2 T. pr.; Kirurgiens første Del, Pr. Baum pr. 5 T.; Djen- og Drensygdomme, Sm. 3 T. pr.; Læren om Brud og Forvridning af Knoerne, Sm. off. 2 T.; kirurgiske Operationsdøvelser paa Lig leder Sm. saa ofte Lig ere forhaanden, prisf.; Fødselsbøvelser, Pr. Berndt 3 T. off.; Barselkonernes Sygdomme, Dr. Berndt jun. 2 T. off.; den medicinske Klinik leder Pr. Berndt pr. hver Dag; den kirurgiske og Djenlæge-Klinikken Pr. Baum hver Dag pr.; Klinikken for Fødselsbøvelser i Fødselsstiftelsen med Dvøvelser i Undersøgelser af Svangre leder Pr. Berndt pr.; medicinsk Politik, Pr. Seifert 3 T. pr.
- Philosophiske Videnskaber.** Over det akademiske Studium og det gjensidige Forhold mellem Videnskaberne, Pr. Matthies, 2 T. off.; Logik, 4 T. pr. Pr. Stiedenroth; Psykologi, 4 T. pr. Sm.; over Problemerne af Theodiceen, 1 T. off. Pr. Erichson; Samtaler over de vigtigste Momenter af Religionsphilosophien holder Pr. Floresto i Timer der nærmere skulle blive bestemte; Moralphilosophi, Pr. Erichson pr. 4 T.; Retts- og Moralphilosophi, Pr. Matthies pr. 5 T.; Æsthetikens anden, anvendte Del, om Kunsten og Kunstnerne, især Poesien, Pr. Erichson off. 4 T.
- Pædagogisk.** Opdragelsesvidenskab, Pr. Hasert off. 4 T.; over Religionsundervisning, Sm. pr. 2 T.; over den Bell-Lancasteriske og Frankmanden Jacotots Undervisningsmetoder, 1 T. pr. Sm.; Dvøvelserne i det pædagogiske Selskab leder Sm.
- Mathematisk Videnskab.** Algebra eller Elementerne af Mekaniken, eller og en anden Del af den rene eller anvendte Mathematik, Pr. Lillberg i Timer der nærmere skulle bestemmes; Differential- og Integralregning, Sm. 4 T. off.; Differentialregning, 4 T. pr. Pr. Grunert; Dvøvelserne i det mathematisk Selskab leder Sm. om Onsdagen.
- Naturvidenskaber.** Første Del af den mathematisk Physik, Pr. Grunert off. 4 T.; Experimentalphysik, især den Del der handler om Imponderabilia, 2 T. off. Pr. Lillberg; Almindelig Plantelære i Forbindelse med Fremvisning af Planter i den botaniske Have og Undersøgelse af Planter, Pr. Hornschuch 6 T. pr.; Grundtræk af den hele Botanik, Pr. Schauer pr. 2 T.; medicinsk-pharmaceutisk Plantelære, Pr. Hornschuch pr. 4 T.; Fremvisninger af Naturlegemerne i det zoologiske Museum, Sm. 2 G. ug. pr.; Ekursioner med Hensyn paa Naturhistorie, især Plantevidenskab, anstiller Sm. pr. Lørdag Eftermiddag; botaniske Dvøvelser og Fremvisninger for dem som vilde gjøre et dybere Studium af Naturhistorien, Pr. Schauer om Fredagen prisf. og u. B. Physikalisk kemi, Pr. Hünefeld 2 T. off.; kemiske Dvøvelser leder Sm. off. om Onsdagen; Analyseøvelser for dem der specielt beskæftige sig med Naturvidenskaberne, Pr. Schultze prisf. i Timer der nærmere skulle bestemmes; Dryktognosi og Geognosi foredrager Pr. Hünefeld 3 T. pr.

- Kameralvidenskab.** Nationaløkonomi eller Folkehusholdningslære (Volkswirtschaftslehre), Fr. Baumstark pr. 2 T.; over Statsgjæld og Statspapirer, Sm. off. om Mandagen; Teknologi, Fr. Schultze off. 1 T.; Experimental- og teknisk Kemi, Sm. 2 T. pr.
- Historie og dens Hjælpevidenskab.** Den nyeste Historie fra 1815 af, Fr. Barthold 4 T. off.; den preussiske Stats Historie fra 1640—1786, Sm. pr. 3 T.; Gregorius fra Tours' historia Francorum forklarer Sm. 2 G. ug. pr.; Litteraturens Historie, Fr. Florello 2 T. prtsf.
- Philologi og Sprogvidenskab.** Den Hesiodiske Theogoni forklarer Fr. Schömann 4 T. pr.; Lyfurgs Tale mod Leocrates, Sm. 2 T. i det philologiske Seminarium; Aristophanes' "Frøer" 4 T. pr. Fr. Zahn; Plautus' miles gloriosus, Fr. Schömann 2 T. off.; Ciceros Tale for Milo, Fr. Zahn 2 G. ug. i det philologiske Seminarium; Lactantius de sapientia vera et falsa, eller Ciceros de natura deorum, Fr. Florello 2 T. off.; den Dionysiske Mytkehedses Arkæologi foredrager Fr. Zahn 2 G. ug. prtsf. men u. B.; et Konserveratorium over den græske Syntax holder Fr. Schömann 1 G. ug.; de to første Dele af den latinske Grammatik (Lyb- og Orddannelselære) opløser fra det historisk-analytiske Standpunkt Fr. Hofer 2 eller 3 G. ug. pr.; latinske Stiløvelser leder Fr. Florello 2 T. pr.; Niebelunger-Sangen forklarer, med en Indledning til Studiet af den gammel-tytse Philologi, Fr. Hofer 2 T. pr. Sanskrit-Grammatik (2det Kursus) med Forklaring af de vanskelige Stykker, Sm. 2 T. off.; Undervisning i Arabisk, Fr. Kofegarten, 2 T. off.
- Kunster.** 3 Tegning underviser den akad. Tegnelærer Titel, 2 T. off.; i Musik den akad. Musiklærer Abel og leder Dvelfeskoncerter; Anvisning til kirkelig Sang for de theologiske Studerende giver Organist Peters off. i 2 Aftentimer; Undervisning i Ridestuen giver i den akad. Ridebane Staldmester Donath.
- Offentlige lærde Anstalter.** Universitetsbibliotheket er aabent til de Studerendes Benyttelse 4 Ugedage Kl. 11—12, 2 andre Kl. 2—4; Bibliothekar Fr. Schömann, Underbibl. Fr. Bindemann. Det theologiske Seminarium, dirigeret af Fr. Kofegarten, Bogt, Semisch og Baier. Det theologisk-praktiske Institut dirigeret af Fr. Finelius. Det anatomiske Theater, Forstander Fr. Schultze, Professor Fr. Laurer. Det anatomiske og zootomiske Museum, Forstander og Professor de Samme. Medicinsk Klinikum, Direktor Fr. Berndt, Hjælpelege Dr. Berndt jun. Kirurgisk Klinikum, Direktor Fr. Baum, Hjælpelege Dr. Eichstedt. Fødsels-hjælps-Klinikum og Jordemoder-Institut Direktor Fr. Berndt, Hjælpelege Dr. Berndt jun. Samling af matematiske og fysikaliske Instrumenter og Modeller, Forstander Fr. Tillberg. Astronomisk-matematiske Institut, Forstander Fr. Grunert. Zoologisk Museum, Forstander Fr. Hornschuch, Assistent Dr. Creplin, Konservator Dr. Schilling. Botanisk Have, Forstander Fr. Hornschuch, Gartner Dotzauer. Mineraliekabinet, Forstander Fr. Hünefeld. Kemi Institut, Forstander Fr. Hünefeld. Philologisk Seminarium, Direktor Fr. Schömann, som vil lede de philologiske Dvelfer. Det matematiske Selskab, ledet af Fr. Grunert. Det pædagogiske Selskab, ledet af Fr. Hafert.

B. Stats- og Landhusholdnings-Akademiet Eldena.

- Folke- og Statsøkonomiske Forelæsninger.** Indledning og Anvisning til det akademiske Studium, Fr. Baumstark, i April Maaned, om Lørdagen. National- eller Folkeøkonomi (Nationaløkonomi eller Volkswirtschaftslehre), Sm. Tirsdag og Fredag; Folke- og statsøkonomiske Samtaler, Samme fra Begyndelsen af Maj om Lørdagen.
- Landøkonomiske Forelæsninger.** Speciel Plante- og Engdyrkningslære, Fr. Gildemeister Mandag og Tirsdag; Læren om Hornkrægets Behandling, Sm. Torsdag; Læren om Hesteavl, Departements-Dyrlæge Dr. Haubner Mandag og Tirsdag; Læren om Jordens Bonitering og landøkonomiske Fremvisninger, Fr. Gildemeister, Lørdag; almindelig Landbrugslære, med Indbegreb af Taration, Sekretæren ved den baltiske Landvæsens-Forening Dr. Schöber Onsdag og Lørdag; Repetitorium over Kaareavl, Sm. Fredag; Læren om Krugtræers og Buktværters Dyrtning, akad. Garmer Jühke, Onsdag.
- Naturvidenskabelige Forelæsninger.** Almindelig Botanik Fr. Schauer, Mandag; speciel Botanik med særdeles Hensyn til de landøkonomiske Kulturværter, Sm. Tirsdag; botaniske Erkfunktioner leder Sm., Onsdag Eftermiddag; Zoologi, Sm. Torsdag; Experimental- og Agrifkulturkemi, første Del, Fr. Schultze, Onsdag og Lørdag; analytisk Kemi, med Anvisning til agronomiske Undersøgelser, Sm. Lørdag; Varmelære, Klimatologi og Meteorologi, Sm. Fredag.
- Dyrlægevidenskab.** Diætetik eller Sundhedslære, Deptm.-Dyrlæge Dr. Haubner, Mand., Tirsd. og Torsd. Hestetundskab, Sm. Torsd. og Fred.; Beslaglære, Sm. Fredag.
- Landøkonomisk Bygningskunst.** Over Konstruktionen og Indretningen af landøkonomiske Bygninger, med Fremvisninger ved bestaaende Bygninger og Dvelfer i Bygningstegning o. dsl., Universitets-Bygnings-Inspektør Menzel, Mandag og Torsdag.
- Mathematisk.** Landmaaling og Nivelering, Fr. Grunert Mandag og Torsdag.
- Rettsvidenskab.** Encyclopædisk Indledning til Landhusholdningsret, Fr. Beseler Tirsdag og Fredag.

Af foranstaaende Dversigter erfares blandt Andet, at Professorerne ved Universiteterne i Berlin og Grieswalde (rimeligvis ogsaa i Halle, hvor imidlertid Timernes

Antal ikke er angivet) i det Hele læse i et langt større Timeantal end i Kjøbenhavn. Medens en Professor her kun meget sjelden og som en enkelt Undtagelse læser mere end 8 eller 9 ugentlige Timer, de fleste meget mindre, vil man i Fortegnelserne for hine Universiteter finde Mange der læse 12, 14, 16, ja nogle endog 18 ugentlige Timer. I Berlin findes en Professor som holder Forelæsninger i 18 ugentlige Timer, og desuden om Søndagen forestaaer en botanisk Ekspedition.

Som Supplement til de i forrige Aarg. meddelte Angivelser af de Studerendes Antal ved forskellige fremmede Universiteter, tilføjes (efter samme Kilde som dengang, nemlig Hall. allg. Lit. B.), at Universitetet i Basel i Sommersemestret 1845 havde omtrent 50 Studerende og 25 ordentlige og overordentlige Professorer, foruden 8 Privatdoctener — altsaa 1 Professor for hver 2 og 2 Lærere for hver 3 Studerende! —. Da Frekvensen ved de to andre sveitsiske Universiteter (se forr. Aarg.) var resp. 224 og 98, vare der altsaa ved 3 Universiteter i dette Land tilsammen kun 372 Studerende, eller i Gjennemsnit for hvert 124.

Universitetet i Grippsalde havde til samme Tid 217 Studerende, hvoriblandt 21 Udlandinge, mest fra Polen og de russiske Østersø-Provindsfer.

Kiel havde til samme Tid 200. Antallet, hedder det, har i de sidste 10 Aar aftaget med rigelig 100, hvilket har sin Grund deri, at i hine Hertugdømmer langt færre unge Mennesker nu end forhen lægge sig efter Studeringer, men mere hengive sig til de materielle Interesser. Af hine 200 tilhorte Holsten 106, Slesvig 77, Lauenborg 4 og 9 vare fra andre tyske Forbundsstater; 2 vare fra Danmark, 1 fra Vestindien, 1 fra Svejts. 59 studerede Theologi, 7 Theologi og Philologi, 78 Retsskandighed, 43 Lægevidenskab, 12 Philologi, 3 Philosophi, 1 Philosophi og Mathematik, 2 Mathematik, 5 Pharmaci*).

Kristiania. De Studerendes Antal udgjorde, ifølge norske An. og Sk. Amaalr 2 N. 3 B. S. 551, i 1844 490 akademiske Borgere og 92 Præliminarister, ialt 582.

Vien. Efter „Wiener Zeitung“ beløb Frekvensen ved den Wiener Højskole for Studiaaaret 1844, i den philosophiske Studiaafdeling 2823, i den medicinsk-kirurgiske 1051, i den juridisk-politiske 1156 og i den theologiske 228, tilsammen 5258 Studerende. Tidligere gaves der Aar i hvilke de Studerendes Antal steg til 7—8000. I den nyeste Tid har især Antallet i den juridisk-politiske Afdeling tiltaget paa en næsten foruroligende Maade, medens det i den medicinsk-kirurgiske aftog.

*) Disse Tal gjøre tilsammen 210.